

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง ชวนจรรโลงถอดความ (๒)

ครูผู้สอน

ครูธีรสุต

ฉบับพับ

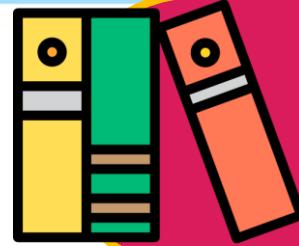
ครุวิชุดา

กลืนจงกล

ชวนจรรโลงสอดความ (๒)

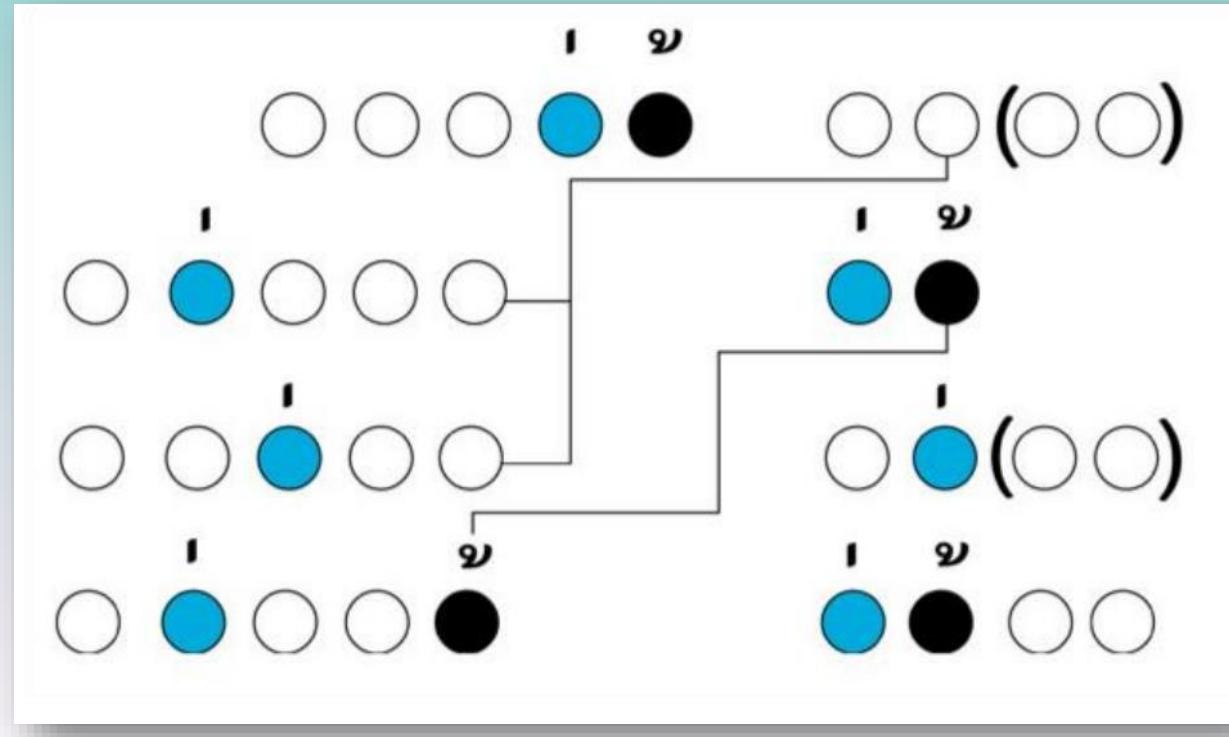
จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายแนวทางการถอดคำประพันธ์โคลงโลกนิติได้
๒. ถอดคำประพันธ์โคลงโลกนิติได้
๓. วิเคราะห์เนื้อหาจากโคลงโลกนิติได้

ชวนคิด พินิจสาร

คำประพันธ์ในโครงโภกนิธิ
เป็นคำประพันธ์ชนิดใด

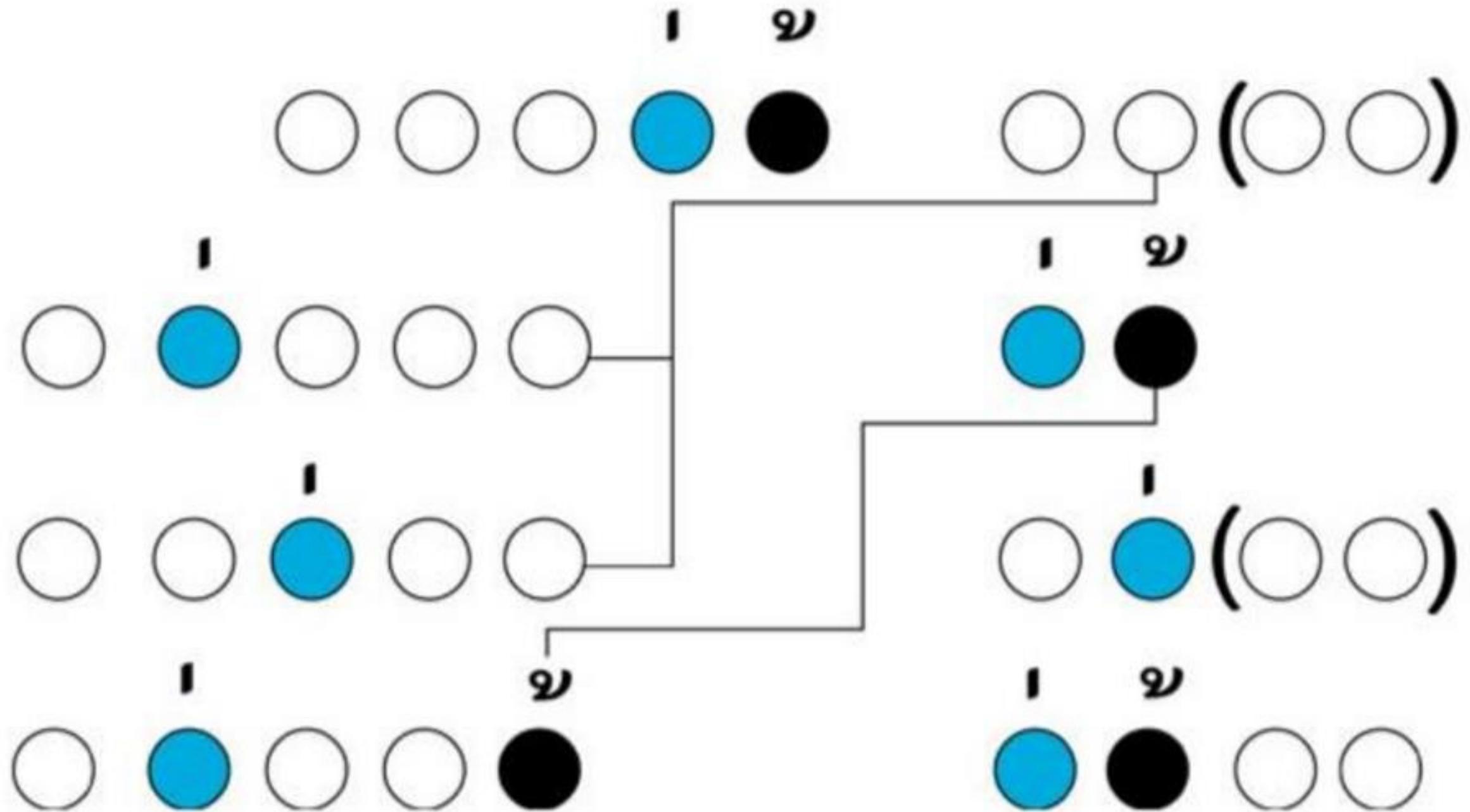
ลักษณะคำประพันธ์

แต่งด้วยโครงสร้างสุภาพ และบางบทเป็นโครงสร้างทึ้ง

โคลงสีสุภาพ

- โคลงหนึ่งมี ๔ บรรทัด บรรทัดหนึ่งเรียกว่า “บทหนึ่ง”
- รวมสีบท นับเป็น ๑ บท หรือ ๑ โคลง
- บทหนึ่งมี ๒ วรรค วรรคน้ำมีวรรคละ ๕ คำ
- วรรคหลังของบทที่ ๑, ๒ และ ๓ มีวรรคละ ๒ คำ
วรรคหลังของบทที่ ๔ มี ๔ คำ รวมเป็น ๓๐ คำ

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔ - ๕ คน ให้ศึกษา
ใบความรู้เรื่องการถอดความจากบทร้อยกรอง จากนั้น
ให้ทำใบงาน เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์จากการรณคดี
โคลงโลกนิติ

ใบความรู้ เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์ จากรัตนคดีโคลง โลกนิติ

ใบความรู้ที่ ๒ เข้าใจคำประพันธ์จากรัตนคดีโคลงโลกนิติ (บทที่ ๓๙,๓๐,๓๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง นาข่นชม นำเชิดชู

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ชานจรโลภอกดความ (๒)

รายวิชา ภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ๖ ๒๖๐๑๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

การอุดความ หรืออุดคำประพันธ์ หมายถึง การแปลความหมายของหัวขอของให้เข้าใจความได้ จำกัด

หลักการอุดความจากหัวขอของ

๑. หัวความหมายของคำพิทในบทประพันธ์

โดยตรวจสอบคำพิทยก โดยเบื้องต้นให้คาดเดาจากบริบทก่อน แล้วนำมาค้นคว้าหาความหมายที่แท้จริงมาประกอบ เพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

๒. หัวความเข้าใจเนื้อหาโดยรวมของบทประพันธ์

อ่านคำประพันธ์ที่ละเอียด เพื่อศึกษาเนื้อหาโดยรวมของเรื่องนั้นๆว่าเรื่องนี้กล่าวเกี่ยวกับอะไรเป็นสำคัญ และต้องทำความเข้าใจเรื่องนั้นให้แจ่มแจ้งขึ้น

๓. อุดความและหัวความเข้าใจในบทประพันธ์

อุดความที่ละเอียด หรือที่ลึกซึ้ง แล้วนำมาเพิ่มอธิบายด้วยภาษาของตนเอง โดยคำนึงถึงบริบท เรื่องราวก่อนหน้านั้นจะทำให้อุดความบทประพันธ์ได้เข้าใจและสอดคล้องกันเรื่องมากขึ้น

๔. เรียนเรียงความหมายจากการอุดความ

เรียนเรียงความหมายเมื่อมีการพูดเล่าเรื่องราวนั้นให้ผู้อื่นฟัง เพราะจะทำให้ได้ตรวจสอบการอุดความได้ดีขึ้น

ประโยชน์ของการอุดความจากโคลงโลกนิติ

- เข้าใจเนื้อเรื่องหัวขอที่อ่าน เพราะเนื้อหาของโคลงโลกนิตินั้น มีถ้อยคำภาษาบ้านค้าที่เป็นภาษาโบราณ มีค่ายากๆที่ไม่คุ้นเคย หรือไม่ได้ใช้สนทนารื่อสารในปัจจุบัน จึงจำเป็นที่จะต้องอุดความ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหา
- เข้าใจจุดประสงค์ของผู้แต่ง และเนื้อเรื่องโดยรวมว่า โคลงโลกนิติในบทนั้น สอนเกี่ยวกับอะไร เดือนสิบเกี่ยวกับเรื่องใดเป็นสำคัญ

ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับฉันหลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภทโคลง

คำประพันธ์ประเภทโคลง จะมีการกำหนดเสียงวรรณยุกต์ เอก และโท หากไม่สามารถใช้เสียง หรือ รูปวรรณยุกต์ใด ในจุดที่ฉันหลักษณ์กำหนด สามารถเปลี่ยนรูปวรรณยุกต์ โดยใช้วิธีการ ดังนี้

โหโทฯ แก้ไขรูปวรรณยุกต์ออกให้เป็นวรรณยุกต์โทเพื่อให้ตรงกับฉันหลักษณ์ของโคลง

เช่น คำว่า ครัว แก้ไขเป็น ชรัว

เอกโหฯ แก้ไขรูปวรรณยุกต์โทให้เป็นวรรณยุกต์เอกเพื่อให้ตรงกับฉันหลักษณ์ของโคลง

เช่น คำว่า เสียม แก้ไขเป็น เทียม

ใบความรู้ เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์ จากการรณคดีโคลง โลกนิติ

อ่านคำประพันธ์จากการรณคดีโคลงโลกนิติ
โคลงโลกนิติบทที่ ๔๗

รักกันอยู่ขอบฟ้า	เข้าเยียวยา
เสมออยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง
ซังกันบ่แลเหลี่ยว	ตาต่อ กันนา
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง	ป่าไม้มาบัง

การถอดความคำประพันธ์ บทที่ ๔๗

หมายถึง คนรักกันแม้จะอยู่ไกลกันมาก แต่ความรู้สึกเหมือนอยู่ใกล้กันหรือเข้าใจกันได้ ส่วนคนที่เกลียดกันแม้จะอยู่เชิงบูห្ហกัน แต่ก็เหมือนอยู่ใกล้กัน หรือมีสิ่งใดมาขวางกันให้ไม่เข้าใจความรู้สึกกัน

โคลงโลกนิติบทที่ ๑๓๐

สนิมเหล็กเกิดแต่นో	ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน	กร่อนช้ำร้า
บาปเกิดแต่ตนคน	เป็นบาป
บาปย้อมทำโทข้า	ใส่ผู้บ้าอาจ

การถอดความคำประพันธ์ บทที่ ๕๙

หมายถึง สนิมเกิดจากเนื้อของเหล็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่กัดกินเนื้อเหล็กให้ผุพังและเก่า เหมือนกับบาปหรือสิ่งไม่ดีที่คนทำไว้ บาน้ำนั้นก็จะส่งผลต่อผู้กระทำเอง

โคลงโลกนิติบทที่ ๑๔๕

นกน้อยบนน้อยแต่	พอตัว
รังแต่งจุเมี้ยผ้า	อยู่ได้
มักใหญ่ย่อมคนหว้า	ไฟเพิด
ทำแต่พอตัวใช้ร้าย	อย่าให้คุณหยัน

การถอดความคำประพันธ์ บทที่ ๑๔๕

หมายถึง นกนักจะสร้างรังขนาดเล็กเพียงพอที่จะอยู่เฉพาะครอบครัวของมัน เมื่อเราทำอะไรที่เกินพอดีหรือเกินฐานะของเรา ก็ย่อมจะมีคนเยาะเย้ยหรือกีดกันเรารอจากสังคม จะนั้นเรารายประมานตนเอง หรือทำอะไรไม่เกินตัวจะได้ไม่มีใครดูถูก

หลักการลดความจากบทร้อยกรอง

๑. ค้นหาคำศัพท์
๒. เพื่อสตับพินิจ
๓. ลดความ слักจิต
๔. จัดความคิดจากประพนธ์

หลักการถอดความจากบทเรียนของ

๑. หาความหมายของคำศัพท์ในบทประพันธ์
โดยตรวจสอบคำศัพท์ยาก โดยเบื้องต้นให้คาดเดา
จากบริบทก่อน และนำมาค้นคว้าหาความหมาย
ที่แท้จริงมาประกอบ เพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

หลักการถอดความจากบทเรียนของ

๒. ทำความเข้าใจเนื้อหาโดยรวมของบทประพันธ์

อ่านคำประพันธ์ทีละบท เพื่อศึกษาเนื้อหาโดยรวมของเรื่องนั้น ๆ ว่าเรื่องนั้นกล่าวเกี่ยวกับอะไรเป็นสำคัญ และต้องทำความเข้าใจเรื่องนั้นให้เจ้มแจ้งชัดเจน

หลักการถอดความจากบทร้อยกรอง

๓. ถอดความและทำความเข้าใจบทประพันธ์

ถอดความที่ละเอียด หรือที่ลักษณะ แล้วนำมาเขียน
อธิบายด้วยภาษาของตนเอง โดยคำนึงถึงบริบทเรื่องราว
ก่อนหน้านี้จะทำให้ถอดความบทประพันธ์ได้เข้าใจและ
สอดคล้องกับเรื่องมากขึ้น

หลักการถอดความจากบทร้อยกรอง

๔. เรียบเรียงความหมายจากการถอดความ

เรียบเรียงความหมายเมื่อการพูดเล่าเรื่องราวนั้น
ให้ผู้อื่นฟัง เพราะจะทำให้ได้真相
การถอดความได้ดีขึ้น

ໂຄລົງໂລກນິຕີ

◎ ຮັກກັນອູ່ຍຸ່ຂອບພໍາ

ເສມອອູ່ຫອແໜ່ງເດືອວ

ໜັງກັນບໍ່ແລ້ວເດືອວ

ເໜືອນຂອບພໍາມາປຳອົງ

ເຫາເຂີຍວ

ຮ່ວມທ້ອງ

ຕາຕ່ອ ກັນນາ

ປໍາໄມ້ມາບັງ

ໂຄລົງໄລກນິຕີ

◎ ສນິມເຫັນເກີດແຕ່ເນື້ອ ໃນຕົນ

ກິນກັດເນື້ອເຫັນຈຸນ

ບາປເກີດແຕ່ຕົນຄນ

ບາປຢ່ອມທຳໂທໜ້າ

ກຮ່ອນຂໍ້າ

ເປັນບາປ

ໃສ່ຜູ້ບາປເອງ

ໂຄລົງໂລກນິຕີ

◎ ນກນ້ອຍຂນ້ອຍແຕ່

ຮັງແຕ່ງຈຸເມືຍຜ້ວ
ນັກໃຫຍ່ຍ່ອມຄນ້ວວ
ທຳແຕ່ພອຕົວໄຊຮ້

ພອຕົວ

ອູຢູ່ໄດ້

ໄພເພີດ

ອຍ່າໃໝ່ຄນ້ຍັນ

ใบงาน เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์ จากการណคดีโคลงโลกนิติ

ใบงานที่ ๓ เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์จากการណคดีโคลงโลกนิติ (บทที่ ๔๗,๑๓๐,๑๘๕)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง น่าชื่นชม น่าเชิดชู

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ชวนจรอลงถอดความ (๒)

รายวิชา ภาษาไทย ๒ รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ตอนที่ ๑ เล่าความ ตามบทประพันธ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสรุปการถอดความคำประพันธ์จากโคลงโลกนิติบทต่อไปนี้ พร้อมบอก
จุดประสงค์ในการสอนของแต่ละบท

โคลงโลกนิติบทที่ ๔๗

รักกันอยู่ขอบฟ้า

เข้าเยีย

เสมออยู่หอแห่งเดียว

ร่วมห้อง

ซังกันบ่แลเหลี่ยว

ตาต่อ กันนา

เหมือนขอบฟ้ามาป่อง

ป้าไม้มานัง

การถอดความคำประพันธ์

บทนี้สอนเกี่ยวกับ

ใบงาน เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์ จากการรับคดีโคลงโกลนนิติ

โคลงโกลนนิติบทที่ ๑๓๐

สนิมเหล็กเกิดแต่นื้อ
กินกัดเนื้อเหล็กจน
ปาเกิดแต่ตนคน
ปาอยู่ย่อมทำโทษช้ำ

ในตน
กร่อนช้ำ
เป็นปา
ใส่ผู้ปาเอง

การถอดความคำประพันธ์

บทนี้สอนเกี่ยวกับ

โคลงโกลนนิติบทที่ ๑๔๕

นกน้อยชนน้อยแต่
รังแต่งจุ้มเมียผัว
มักใหญ่ย่อมคนหว้า
ทำแต่เพ้อตัวใช้รั้

พอตัว
อยู่ได้
ไฟเพิด
อย่าให้คนหยัน

การถอดความคำประพันธ์

บทนี้สอนเกี่ยวกับ

ใบงาน เรื่อง เข้าใจคำประพันธ์ จากการណคดีโคลงโลกนิติ

ตอนที่ ๒ อธิบายศัพท์จากบทประพันธ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนอธิบายความหมายของคำตามบริบทของบทประพันธ์จากโคลงโลกนิติที่ได้เรียน พร้อมยกตัวอย่างประโยคจากคำ

๑. กรร่อน หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

๒. ซัง หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

๓. หยัน หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

๔. บາป หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

๕. จุ หมายถึง .....

ตัวอย่างประโยค .....

ବ୍ୟକ୍ତି

ໂຄລົງໂລກນິຕີ

◎ ຮັກກັນອູ່ຍຸ່ຂອບພໍາ

ເສມອອູ່ຫອແໜ່ງເດືອວ

ໜັງກັນບໍ່ແລ້ວເດືອວ

ເໜືອນຂອບພໍາມາປຳອົງ

ເຫາເຂີຍວ

ຮ່ວມໜ້ອງ

ຕາຕ່ອ ກັນນາ

ປໍາໄມ້ມາບັງ

อริบายศัพท์

เสมอ หมายถึง เมื่อน

ซึ่ง หมายถึง เกลี่ยด

ตามต่อ หมายถึง ผечิญูหน้า

ถอดความ

๑ รักกันอยู่ขอบฟ้า
เสมออยู่หอแห่งเดียว
ซังกันบ่แลเหลียว
เหมือนขอบฟ้ามาป้อง

เข้าเขียว
ร่วมห้อง
ตาต่อ กันนา
ป้าไม้ม้าบัง

ถอดความ สอนให้รักกัน แม้จะอยู่ห่างกันแค่ไหนก็เหมือนอยู่ห้องเดียวกัน หากเกลียดกันแล้วต่อให้อยู่ใกล้กันก็เหมือนมีขอบฟ้าป้าไม้ม้าบังพอให้เกิดความอึดอัดใจต่อทั้ง ๒ ฝ่าย

ໂຄລົງໄລກນິຕີ

◎ ສນິມເຫັນເກີດແຕ່ເນື້ອ ໃນຕານ

ກິນກັດເນື້ອເຫັນຈານ

ບາປເກີດແຕ່ຕານຄານ

ບາປຢ່ອມທຳໂທໜ້າ

ກຮອນຂໍ້າ

ເປັນບາປ

ໃສ່ຜູ້ບາປເອງ

อธิบายศัพท์

สนิม

หมายถึง ส่วนของผิวโลหะที่เกิดการผุกร่อน
ปรากฏเป็นสีน้ำตาลแดงเนื่องจาก
ทำปฏิกิริยาเคมีกับน้ำ และอากาศ

กร่อน
ขร้า

หมายถึง ผุพัง
หมายถึง (คร่า) เก่า

ถอดความ

- ◎ สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนข้า
บ้าปเกิดแต่ตนคน เป็นบ้า
บ้าปย้อมทำโทษชา ใส่ผู้บ้าเอง

ถอดความ สนิมเกิดจากเนื้อของเหล็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่กัดกินเนื้อเหล็กให้ผุพัง
และเก่า เมื่อนกับบ้าหรือสิ่งไม่ดีที่คนทำไว้ บ้านนั้นก็จะส่งผลต่อผู้กระทำเอง

ໂຄລົງໂລກນິຕີ

◎ ນກນ້ອຍຂນ້ອຍແຕ່

ຮັງແຕ່ງຈຸເມືຍຜ້ວ
ນັກໃຫຢູ່ຍ່ອມຄນ້ວວ
ທຳແຕ່ພອຕົວໄຊຮ້

ພອຕົວ

ອູບໍ່ໄດ້

ໄພເພີດ

ອຍ່າໃໝ່ຄນ້ຍັນ

ອຣິບາຍຄ້ພໍ

ຫວ່າ	ໝາຍຄື່ງ	ຫ້ວເຮາະເຢາະ
ໄພ	ໝາຍຄື່ງ	ເຢາະເຢັຍ
ເພີດ	ໝາຍຄື່ງ	ຂັບໄລ'
ຫຍັນ	ໝາຍຄື່ງ	ດູກ

ถอดความ

◎ นกน้อยขันน้อยแต่ พอตัว
รังแต่งจุเมียผ้า ออยู่ได้
มักให้ญี่ป่อมคนหัวว ไฟเพิด
ทำแต่พอตัวไซร อย่าให้คนหยัน

ถอดความนกจะสร้างรังขนาดเล็กเพียงพอที่จะอยู่เฉพาะครอบครัวของมัน เมื่อเราทำอะไรที่เกินพอดีหรือเกินฐานะของเรา ก็ย่อมจะมีคนเยาะเยี้ยหรือกีดกันเรารอจากสังคม ฉะนั้นเราควรประมาณตนเองหรือทำอะไรไม่เกินตัวจะได้ไม่มีเครดูญก

ชวนคิดช่วงท้าย

การศึกษาโครง론โลกนิติ
มีประโยชน์ต่อชีวิตของนักเรียนอย่างไร

คำใหม่ใช้รุก

นิศานาธ
๙

นิศานาล

๔ ต.ค. ๖๕
ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๑๑

Moon
TEERASUT CHAMSAP

นิศานาถ

นิศานาถ, นิศาบดี, นิศาມณี, นิศารัตน์

น. พระจันทร์. (ส.).

ดวงจันทร์ Nikon Coolpix P1000 (๒๐๐๐mm.) : นายธีรสุต ฉบับรัพย์

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/พจนานุกรม>
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๙ สืบคันเมื่อ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๕

บทเรียนครั้งต่อไป

ช่วนจรวจลองถอดความ (๓)

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

